

การออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ
การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย
และการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษกาญจนา ทองทั่ว
สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี

หลักการและเหตุผล

- การทำวิจัยต้องมีแบบแผนการวิจัย (Research Design) ซึ่งเปรียบเสมือน แบบแปลน (Blue print) สำหรับใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพ หรือผสมทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อให้ได้คำตอบตรงกับประเด็นปัญหาที่ผู้วิจัยสงสัย หรือวัตถุประสงค์การวิจัย
- การวิจัยที่ดี ต้องออกแบบให้เหมาะสมกับปัญหาการวิจัยและวัตถุประสงค์การวิจัย การกำหนดรูปแบบการวิจัย การเลือกตัวอย่าง และการวิเคราะห์ข้อมูล ให้เหมาะสม จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ได้คำตอบตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

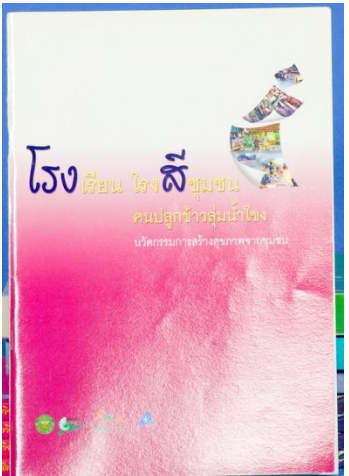
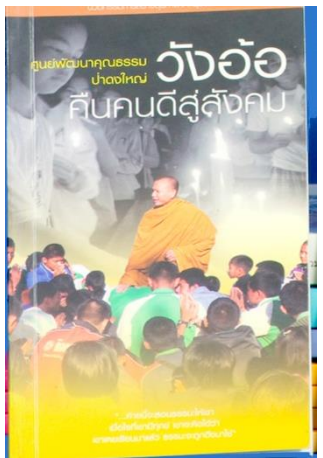
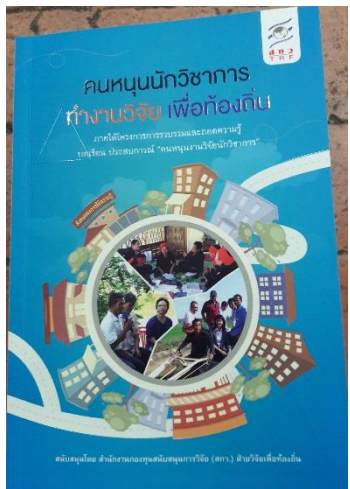
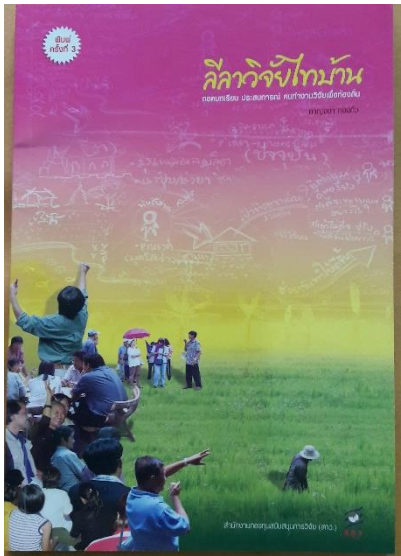
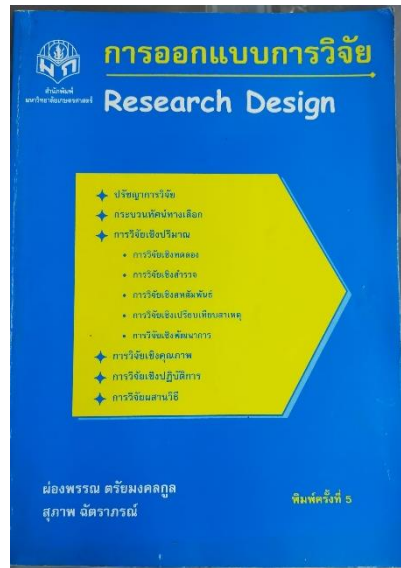
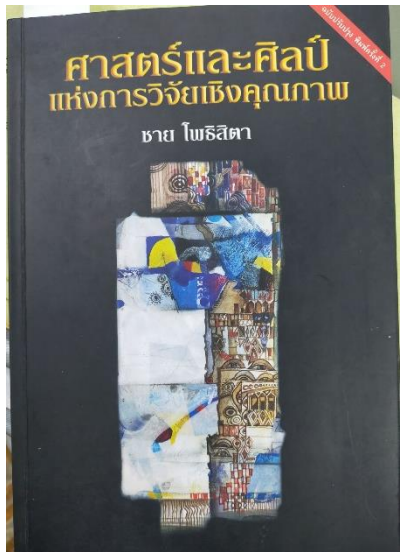
สามารถจำแนกความแตกต่างระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

สามารถออกแบบการวิจัยได้สอดคล้องกับโจทย์การวิจัย ที่ต้องการคำตอบ

สามารถเลือกใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์การวิจัย

สามารถเลือกวิธีการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก การเก็บรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพได้ถูกต้อง

หนังสือ งานวิจัยเชิงคุณภาพ

ความเชื่อพื้นฐานของนักวิชาการ

แนวคิดปฏิฐานนิยม

- มีแนวคิดพื้นฐานแบบวิทยาศาสตร์
- เน้นวิธีการเชิงปริมาณ หากความรู้เชิงประจักษ์ที่แจ่มชัดได้
- ใช้วิธีการทางสถิติมาช่วยในการวิเคราะห์ที่เป็นตัวเลข

แนวคิดปรากฏการณ์นิยม

- ให้ความสำคัญกับข้อมูลที่เป็นความรู้สึกนึกคิดที่เป็นของบุคคล กลุ่มคน
- เน้นวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เข้าไปสัมผัสข้อมูล ปรากฏการณ์โดยตรง
- ไม่เน้นการใช้สถิติตัวเลขในการวิเคราะห์

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

การแสวงหาความรู้โดยการพิจารณา
ปรากฏการณ์สังคม จาก
สภาพแวดล้อมตามความเป็นจริงใน
ทุกมิติ เพื่อหาความสัมพันธ์ของ
ปรากฏการณ์กับสิ่งแวดล้อมนั้น

ให้ความสำคัญแก่การตีความหมาย
มุ่งทำความเข้าใจ กระบวนการสร้าง
และดำรงไว้ซึ่งความหมายที่
สลับซับซ้อนและละเอียดอ่อน

สนใจข้อมูลด้านความรู้สึก นึกคิด
ค่านิยม อุดมการณ์

เน้นสัมผัสข้อมูลโดยตรง ไม่เน้น
ตัวเลข

มุ่งเน้นกระตุ้นหรือก่อให้เกิด
สมมุติฐานใหม่

ลักษณะปรากฏการณ์ทางสังคม

ลักษณะของการวิจัยเชิงคุณภาพ

เน้นการมอง
ปรากฏการณ์ให้เป็น
ภาพรวม โดยมองจาก
หลายแง่มุม ไม่ยึดติด
แนวคิดใดเป็นหลัก
เป็นสหวิทยาการ

เป็นการศึกษาติดตาม
ระยะยาวและเจาะลึก
เพื่อให้เข้าใจความ
เปลี่ยนแปลง

ศึกษาปรากฏการณ์ใน
สภาพแวดล้อมที่เป็น
ธรรมชาติ

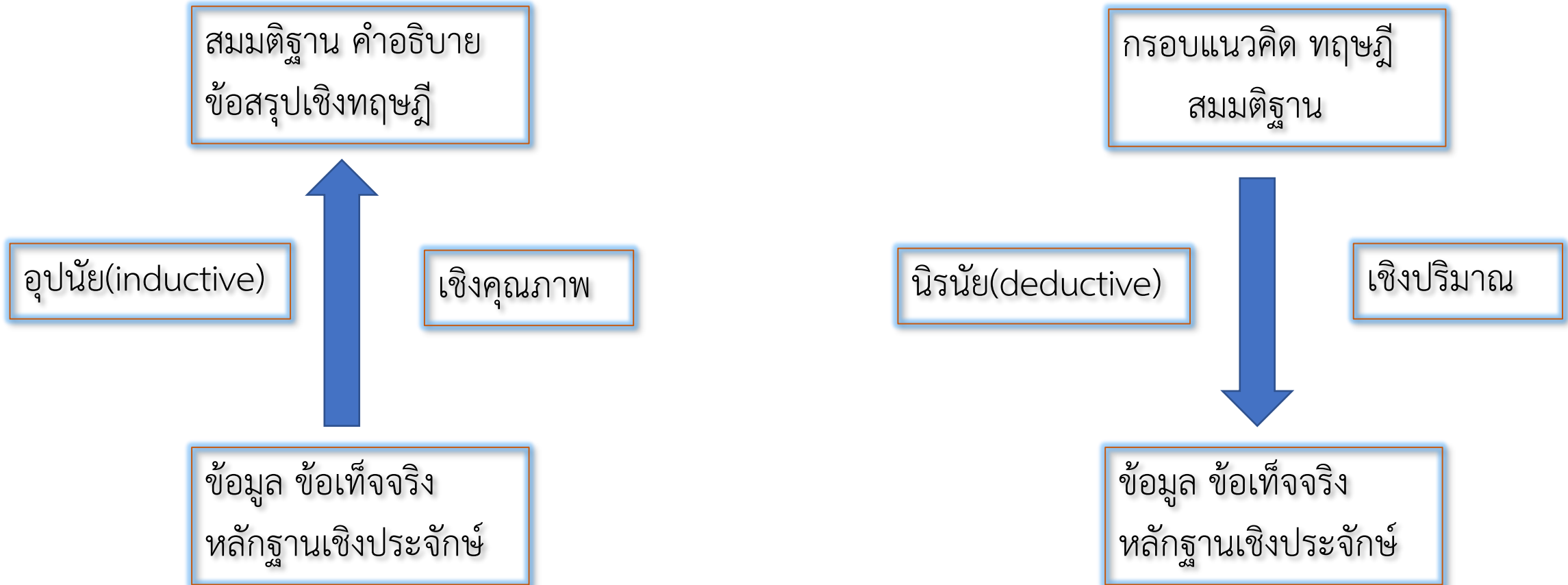
คำนึงถึงความเป็นมนุษย์
ของผู้ถูกวิจัย

ใช้การพรรณนาและการ
วิเคราะห์แบบอุปมัย
(induction)

เน้นปัจจัย ตัวแปรด้าน
ความรู้สึก นึกคิด จิตใจ
ความหมาย (ซึ่งเชื่อว่า
เป็นตัวกำหนดพฤติกรรม
มนุษย์)

แนวทางการดำเนินการวิจัยแบบอุปนัย(เชิงคุณภาพ)กับแบบนิรนัย(เชิงปริมาณ)

นักวิจัยควรใช้วิธีการเชิงคุณภาพในสภาพการณ์....

- เมื่อต้องการสร้างสมมุติฐานหรือทฤษฎีใหม่ๆ
- เมื่อต้องศึกษากระบวนการ ปรัชญาการณทางสังคม
- เมื่อต้องการทำความเข้าใจปรากฏการณ์นั้นๆในระดับลึกซึ้ง
- เมื่อทำวิจัยในสังคมที่มีผู้ไม่รู้หนังสือ
- เมื่อทำงานวิจัยที่มีลักษณะที่เป็นนามธรรม เป็นเรื่องหมิ่นเหม่
- เมื่อต้องการข้อมูลระดับลึกประกอบการวางแผน
- เมื่อต้องการทำงานวิจัยแบบ PAR (Participatory Action Research) เพื่อทำความเข้าใจกับปัญหาและสร้างการมีส่วนร่วม

ข้อจำกัดของวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

ข้อค้นพบจาก
งานวิจัยทำในรูป
กรณีศึกษาจะ
นำไปอ้างในกรณี
อื่นๆได้น้อย

ตัวนักวิจัยเป็น
เครื่องมือวิจัยที่
สำคัญจึงต้อง
ได้รับการ
ฝึกอบรม

กินเวลามาก ทำ
ในพื้นที่แคบแต่
ลงลึก

การรวบรวมและ
วิเคราะห์ข้อมูลยัง
ถูกโจมตีในเรื่อง
ความเที่ยงตรง
และความ
น่าเชื่อถือ

นักวิจัยต้องเป็นผู้
มีสาขาวิชา
การในตัวเอง

ความแตกต่างของการวิจัยเชิงปริมาณ-เชิงคุณภาพ

เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ
<ul style="list-style-type: none"> • มุ่งตรวจสอบ ทดสอบ พิสูจน์ • ใช้ในพื้นที่กว้าง • ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูล • ในการทดสอบใช้สถิติช่วย • ต้องตั้งสมมติฐานเป็นตัวทดสอบ • ตีค่าเป็นคะแนน วัดปริมาณ • ทำวิจัยได้กว้างแต่ไม่ลึก • ความน่าเชื่อถือใช้สถิติเป็นตัวชี้ • ใช้ทฤษฎีในการตรวจสอบอย่างเคร่งครัด	<ul style="list-style-type: none"> • มุ่งค้นหา ทำความเข้าใจ • ใช้ในพื้นที่ตัวอย่างขนาดเล็ก • ใช้เทคนิคสามเส้าเก็บข้อมูล • ใช้บริบท เทคนิคสามเส้าวิเคราะห์ • ไม่สนใจสมมติฐานเปลี่ยนได้ • ไม่แปลงค่าเป็นตัวเลข • ทำวิจัยได้ลึกแต่แคบ • ความน่าเชื่อถือขึ้นกับผู้ให้ข้อมูล • ใช้ทฤษฎีเป็นแค่ตัวนำทาง

จุดที่จะดูว่าจะใช้การวิจัยเชิงปริมาณหรือคุณภาพดูที่

ปรากฏการณ์ทางสังคม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เงื่อนไข

ตัวนักวิจัย

รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ

ใช้การศึกษาวเคราะห์
จากเอกสารเป็นสำคัญ

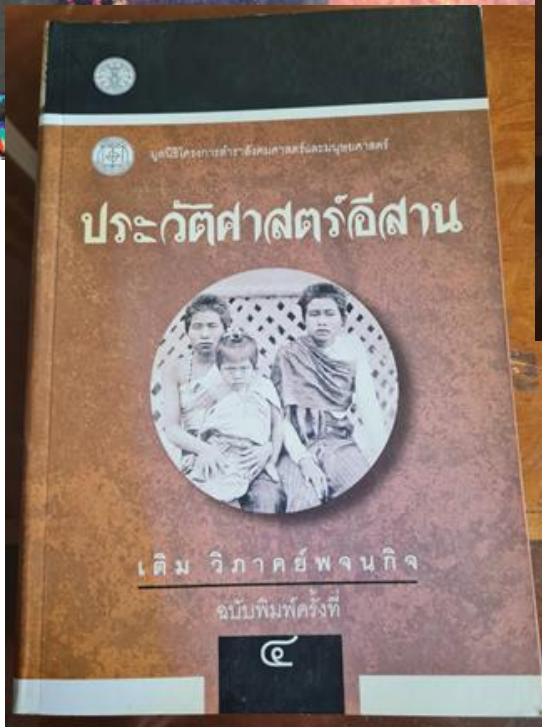
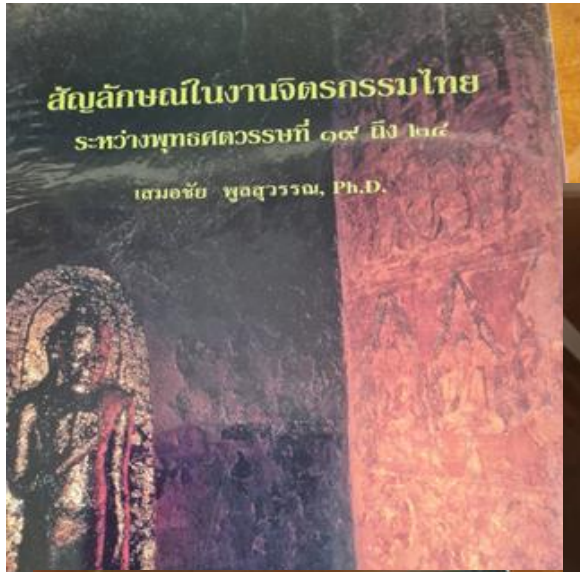
- การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์

แบบที่เน้นเก็บข้อมูลในภาคสนาม
(Field Research)

- งานวิจัยทางมานุษยวิทยา
(Anthropological Research)
- งานวิจัยชาติพันธุ์วรรณนา
(Ethnography Research)
- งานวิจัยเพื่อการพัฒนา (Research and Development)
- ฯลฯ

ตัวอย่างงานที่เกี่ยวข้อง

รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ

ประเภทของงานวิจัยเชิงคุณภาพ	เป้าหมาย
ชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic Research)	มุ่งอธิบายและตีความวัฒนธรรมของกลุ่มคนที่ร่วมวัฒนธรรมเดียวกัน
สร้างทฤษฎีจากข้อมูล (Grounded Theory Research)	มุ่งสร้างทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการจากมุมมองของผู้เข้าร่วมการวิจัย
กรณีศึกษา (Case Study Research)	มุ่งสร้างคำอธิบายอย่างลึกซึ้งจากกรณีเฉพาะที่มีขอบเขตจำกัด
ปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenological Research)	มุ่งอธิบายแก่นประสบการณ์ของกลุ่มบุคคลที่ร่วมประสบการณ์เดียวกัน
เล่าเรื่องราว (Narrative Research)	มุ่งทำความเข้าใจเรื่องชีวิตของบุคคล
วิจัยเพื่องานพัฒนา (Research and Development)	มุ่งแก้ไขปัญหาในพื้นที่

การเลือกตัวอย่างหรือผู้ที่ให้ข้อมูลในการศึกษา

- การเลือกตัวอย่างในงานวิจัยเชิงคุณภาพไม่ได้หมายถึงการเลือกคนอย่างเดียวกแต่ควรรวมถึง การเลือกสถานที่ เหตุการณ์และกระบวนการที่จะศึกษาด้วย

วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยทางสังคมศาสตร์

1. เลือกแบบสุ่ม	2. เลือกแบบยึดจุดมุ่งหมายของการศึกษาเป็นหลัก
<ul style="list-style-type: none"> • อาศัยหลักความน่าจะเป็นทางสถิติ • มีโครงสร้างที่ชัดเจน • ประชากรที่กำหนดมีโอกาสที่จะถูกเลือกเท่าๆกัน • ตรรกะของการเลือกแบบสุ่มเพื่อให้ได้ตัวแทนที่เป็นตัวแทนอย่างแท้จริง	<ul style="list-style-type: none"> • เป็นการเลือกแบบที่ไม่มีโครงสร้างที่เคร่งครัด • มีขั้นตอนและวิธีการที่ไม่ซับซ้อน • ไม่ใช่การเลือกเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทน แต่เป็นการเลือกตัวอย่างที่เหมาะสมกับแนวคิด จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การเลือกกลุ่มเป้าหมาย

1. แบบเฉพาะเจาะจงใน
เบื้องต้น

2. แบบแนะนำต่อกันมา
(Snowball)

3. แบบกำหนด
กลุ่มเป้าหมายไว้สอบ
ทานข้อมูล

สรุป

จะเลือกใครมาให้ข้อมูล เราต้องเชื่อว่าเขาเหล่านั้นมีข้อมูลที่จะบอก

เราเรียกคนเหล่านั้นว่า “key informants”

เราเลือกสถานที่ใดมาทำวิจัยเพราะเรามั่นใจว่ามีเรื่องที่เกี่ยวข้องที่เราอยากรู้

เราเลือกเหตุการณ์หรือกระบวนการใดเพราะมีหลักฐานที่จะทดสอบแนวคิดในการวิจัยของเรา

เราเชื่อว่า คน สถานที่ เหตุการณ์หรือกระบวนการนั้นมีลักษณะเป็น “information-rich cases” คือมีอะไรให้เราศึกษาในระดับลึกได้มาก

ประเภทของกลุ่มตัวอย่าง 15 ประเภท

1. ตัวอย่างที่แสดงลักษณะสุดขั้ว

2. ตัวอย่างที่มีประสบการณ์มาก

3. ตัวอย่างที่ครอบคลุมความหลากหลายในประชากรได้มากที่สุด

4. ตัวอย่างที่มีลักษณะเหมือนกัน

5. ตัวอย่างที่แสดงลักษณะสำคัญของประชากรทั้งหมดที่เหมือนกัน

6. ตัวอย่างที่เป็นเกณฑ์สำหรับตัดสินกรณีอื่นๆ

7. ตัวอย่างที่เลือกจากการแนะนำต่อกันไป

ประเภทของกลุ่มตัวอย่าง 15 ประเภท

8. ตัวอย่างที่ไม่เข้าเกณฑ์กำหนด (เป็นการวิจัยติดตามและประเมินผล)

9. ตัวอย่างที่สนับสนุนและแย้งข้อค้นพบในการศึกษาเพื่อพิสูจน์ข้อค้นพบ

10. ตัวอย่างที่มีความสำคัญทางการเมือง

11. ตัวอย่างเพื่อพิสูจน์ทฤษฎี

12. ตัวอย่างที่เจาะจงเลือกมาจากประชากรที่แบ่งช่วงชั้นเพื่อให้ครอบคลุมตามจุดมุ่งหมาย

13. ตัวอย่างที่สุ่มมาจากประชากรที่เลือกมาอย่างเจาะจงแล้วสุ่มเลือกเพื่อหลีกเลี่ยงอคติ

14. ตัวอย่างที่เลือกเฉพาะหน้า

15. ตัวอย่างที่เลือกตามความสะดวก

วิธีการค้นหาผู้ให้ข้อมูลหลัก

เครื่องมือและเทคนิคการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

การทำวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่สำคัญที่สุด คือ **นักวิจัย**
เพราะต้องมีความเข้าใจบริบทของพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา
ขณะเดียวกันต้องเข้าใจศักยภาพและข้อจำกัดของพื้นที่หรือกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา
ต้องมีความละเอียดอ่อนในการสังเกตทั้งวจนภาษาและอวจนภาษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูล

(data collection)

- เป็นข้อมูลชั้นปฐมภูมิที่ทำในสนามใช้การสัมภาษณ์แบบสอบถาม แบบบันทึก

การรวบรวมข้อมูล

(data compilation)

- เน้นการนำข้อมูลที่เก็บมาหรือรายงานต่างๆมาศึกษาวิเคราะห์เป็นข้อมูลทุติยภูมิ

วิธีการหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

การใช้ข้อมูลเอกสาร

- ใช้เป็นวิธีการหลัก เช่น งานวิจัยทางประวัติศาสตร์
- เป็นวิธีการเสริม วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบอื่น

การสังเกต (Observation)

- แบบมีส่วนร่วม
- แบบไม่มีส่วนร่วม

การสัมภาษณ์ (Interview)

- แบบมีโครงสร้าง
- แบบไม่มีโครงสร้าง

การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

- เน้นการพูดคุย แลกเปลี่ยน
- ระดมความคิดเห็น และร่วมกัน ตรวจสอบข้อมูล

การใช้ข้อมูลเอกสาร

ใช้เพื่อแสวงหาค่านิยม อารมณ์ความรู้สึก เจตนารมณ์ ความเชื่อ หรืออุดมการณ์ ของแหล่งที่มา ของกลุ่ม หรือของสังคม
ช่วยทำให้ปัญหาการวิจัยชัดเจนขึ้น

จำแนกตามที่มาของเอกสาร

เอกสารชั้นต้น:เป็นต้นฉบับ

เอกสารชั้นรอง:มิใช่ได้มาโดยตรง มา
จากแหล่งอื่น

ข้อดีของข้อมูลเอกสาร

เป็นข้อมูลที่อยู่นิ่งตามเก็บ
ได้ง่าย

สถิติตัวเลขทำให้น่าเชื่อถือ

เป็นข้อมูลที่สะท้อนเหตุการณ์
บริบทที่ครอบคลุม

ทุนค่าใช้จ่าย

ข้อด้อยของเอกสาร

ข้อมูลส่วนตัวเช่นบันทึกไม่ถือว่าเป็น
ตัวแทนได้เพราะไม่สม่ำเสมอ

ขาดสภาพภววิสัยเพราะเป็นความเห็น
ส่วนตัว

ผู้เขียนขาดข้อมูลที่เพียงพอตีความ
ตามใจตนเอง

การสังเกต

การสังเกตแบบมีส่วนร่วม

(Participant Observation)

- การสังเกตที่ผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องการสังเกต ทำให้ได้รายละเอียด หรือข้อมูลที่แน่นอน ถูกต้อง การสังเกตแบบนี้ทำให้เข้าใจพื้นที่หรือกลุ่มเป้าหมายได้มากขึ้น แต่อาจเกิดอคติได้จากการที่มีความใกล้ชิด

การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

(Non-participant Observation)

- การสังเกตที่ผู้วิจัยไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ แต่คอยเฝ้าดูอยู่ห่างๆ การสังเกตแบบนี้อาจให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัวหรือไม่ให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัวก็ได้ การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมนี้จะกำจัดความลำเอียงของผู้วิจัยและสามารถจดบันทึกรายละเอียดของสิ่งที่ต้องการสังเกตได้

หลักและวิธีการสังเกตที่ดี เพื่อให้ได้ข้อมูลถูกต้องเชื่อถือได้

กำหนดจุดมุ่งหมายให้แน่นอนและชัดเจน

วางแผนการสังเกตอย่างมีขั้นตอนและเป็นระบบ

มีการบันทึกรายละเอียดที่สังเกตได้ทันที

มีทักษะในการใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ช่วยในการสังเกต

ผู้วิจัย ควรมีการรับรู้ที่ถูกต้อง รวดเร็วจากพฤติกรรมที่ผู้ถูกสังเกตแสดงออกมา

ผู้วิจัย ต้องขจัดอคติหรือความลำเอียงออกไป

ควรสังเกตหลายๆ ครั้งหรือใช้ผู้วิจัยหลายคนเพื่อให้ผลจากการสังเกตเชื่อถือได้

แบบบันทึกข้อมูล

รหัส	วัน/เดือน/ปี	สถานที่	ร่วมกับใคร	กิจกรรมที่ ทำ	ผู้เข้าร่วม	หมายเหตุ

หลักการในการสังเกต	ข้อควรจำ
1. สังเกตว่ามีกิจกรรมอะไร บันทึกให้ละเอียดที่สุด	1. บันทึกให้ละเอียดมากที่สุด เร็วที่สุดหลังเหตุการณ์
2. กิจกรรมที่กระทำมีความหมายว่าอย่างไร	2. บันทึกเฉพาะสิ่งที่พบเห็นหรือได้ยินได้ฟัง โดยไม่พยายามตีความหรือแสดงความคิดเห็น
3. กิจกรรมนั้นมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมอื่นๆหรือไม่ อย่างไร	

การสัมภาษณ์ (Interview)

การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

(structured หรือ formal interview)

- ใช้มากในงานวิจัยเชิงปริมาณ
- มีการจัดลำดับคำถาม
- ขอบเขตเนื้อหาค่อนข้างตายตัว

การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง

(unstructured หรือ informal interview)

- ใช้มากในงานวิจัยเชิงคุณภาพ
- ไม่กำหนดเนื้อหา ขอบเขต ลำดับคำถามที่ตายตัว
- ยืดหยุ่นมาก ไม่จำกัดคำตอบ
- กำหนดแนวประเด็นสัมภาษณ์ไว้คร่าวๆ

ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง

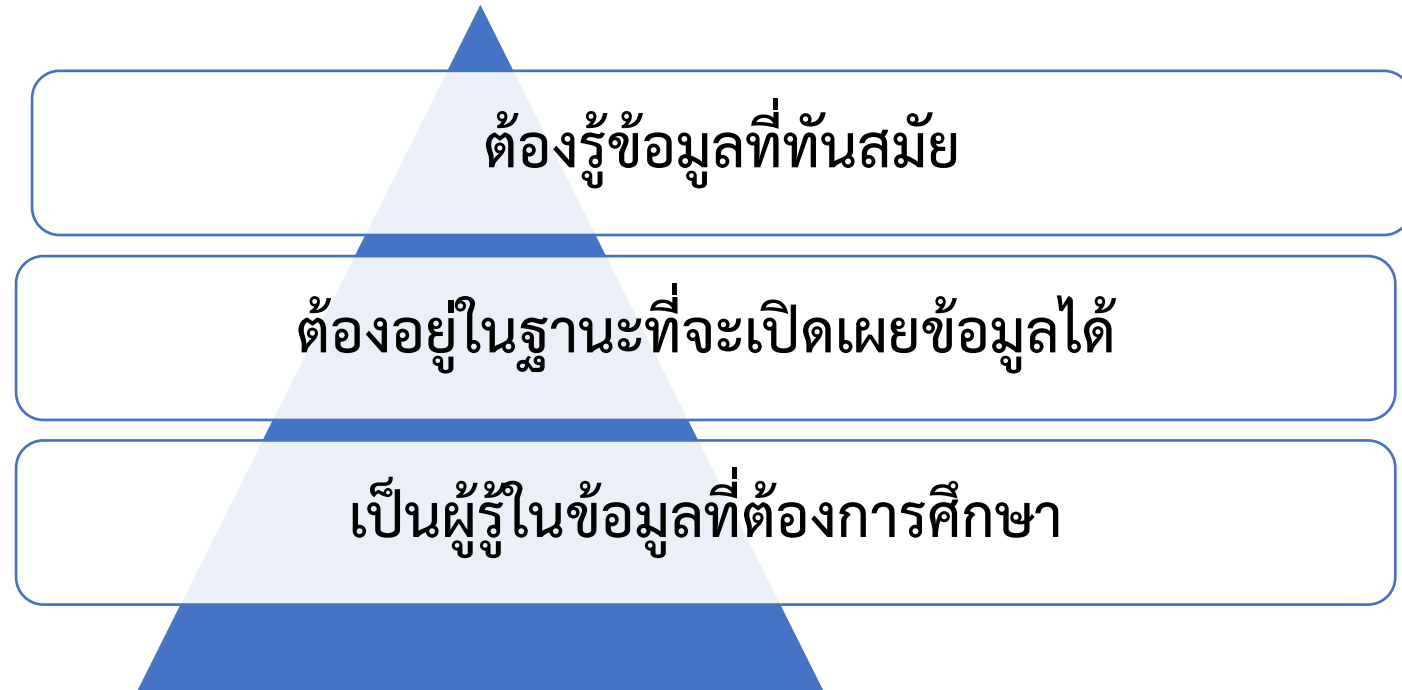
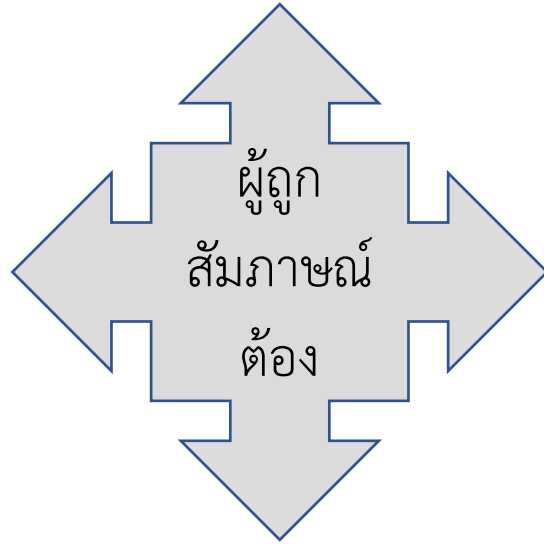
- 1. ท่านประสบกับสภาวะการณ์ใดที่ส่งผลต่อการประกอบอาชีพ (เลือก 5 อันดับโดย เรียงลำดับจากสภาวะการณ์ที่ท่านประสบมากที่สุด ไปหาน้อยที่สุด โดยระบุตัวเลข 1-11 ตามลำดับความสำคัญ ในวงเล็บ)
  - ( ) 1. ขาดแคลนที่ดินทำกิน
  - ( ) 2. ขาดแคลนเงินทุน
  - ( ) 3. ขาดแคลนแรงงาน
  - ( ) 4. ขาดแคลนแหล่งน้ำ
  - ( ) 5. ขาดความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ
  - ( ) 6. ขาดแคลนเครื่องมือในการประกอบอาชีพ
  - ( ) 7. ภาวะหนี้สิน
  - ( ) 8. สินค้าเกษตรราคาตกต่ำ
  - ( ) 9. ภัยแล้ง
  - ( ) 10. ต้นทุนในการผลิตสูง
  - ( ) 11. ผลิตสินค้า แล้วขายไม่ได้ (ขาดผู้ซื้อ)
  - ( ) 12. อื่นๆ (ระบุ) .....

ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์ไม่มีโครงสร้าง(เจาะลึก in-depth interview)

- กรอบการถอดบทเรียนการทำงานของศพ.อส.ตำบลดอนมดแดงและตำบลกุดข้าวปุ้น

- 1.สถานการณ์ผู้สูงอายุในพื้นที่ (จำนวนประชากรผู้สูงอายุมีสัดส่วนเท่าไร ปัญหาผู้สูงอายุในพื้นที่ 1.1มิติ สุขภาพ -โรคร้ายไข้เจ็บ ทางร่างกาย จิตใจ 1.2 มิติเศรษฐกิจ – อาชีพ ผลิตภัณฑ์ การออม การเป็นหนี้สิน 1.3 มิติสังคม-สถานะของผู้สูงอายุ ความสัมพันธ์คนในครอบครัว ปัญหาทางสังคมที่พบ 1.4 มิติสิ่งแวดล้อม-สภาพบ้านที่อยู่อาศัย การใช้สารเคมี การสัญจร การใช้จ่ายพาหนะ)
- 2. ต้นทุนและศักยภาพในพื้นที่ในการทำงานกับผู้สูงอายุ (2.1 มิติสุขภาพ -มีกิจกรรมการออกกำลังกายอะไรบ้าง สถานที่ออกกำลังกายมีกี่แห่ง มีการตรวจสุขภาพอย่างไร มีสม.กี่คน มีนักบริบาทกี่คน มีกองทุนสุขภาพอะไรบ้าง 2.2 มิติเศรษฐกิจ-อาชีพที่ผู้สูงอายุยึดเป็นอาชีพอะไรบ้าง สร้างรายได้ประมาณเท่าไรต่อเดือน มีกี่คนที่ช่วยเหลือตัวเองได้ไม่พึ่งพาผู้อื่น มีผู้มีความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาชีพกี่คน ใครบ้างที่ถ่ายทอดให้คนอื่นได้ 2.3 มิติสังคม - มีองค์กร ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อใดที่เป็นที่ผู้สูงอายุนับถือ ยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้สูงอายุ มีกิจกรรมใดที่ผู้สูงอายุเข้าร่วมจำนวนมาก 2.4 มิติสิ่งแวดล้อม -สภาพบ้านเรือนส่วนใหญ่เป็นอย่างไร ไม้ ตึก ป่าไม้ แหล่งน้ำในพื้นที่มีอะไรบ้าง มีสวนสาธารณะไหมกี่แห่ง มีกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนอะไรบ้าง)
- 3.จุดเริ่มต้นของศพ.อส.ในพื้นที่ (3.1 เริ่มต้นปีไหน ใครเป็นคนรับโครงการมา พมจ.ประสานหรืออปท.ขอเข้าร่วม คิดอย่างไรทำไมถึงต้องการทำโครงการศพ.อส. คาดหวังไว้อย่างไร ได้มีการประเมินความพร้อมของพื้นที่ตนเองหรือไม่ มีการเตรียมการอย่างไร 3.2 มีการเตรียมการกันอย่างไรในการดำเนินโครงการ 3.3การกำหนดกิจกรรม คิดมาจากอะไร ใครเป็นคนกำหนด)
- 4. กลไกในการขับเคลื่อนงานศพ.อส. (4.1 คณะกรรมการ มีใครบ้าง กี่คน มีบทบาทอย่างไร 4.2 เครือข่ายการทำงานของศพ.อส.มีส่วนใดบ้างในอปท.และมีหน่วยงานใดบ้างในพื้นที่ 4.3มีโครงการใดบ้างในอปท.ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกับผู้สูงอายุ)

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)

การนั่งสัมภาษณ์

๑

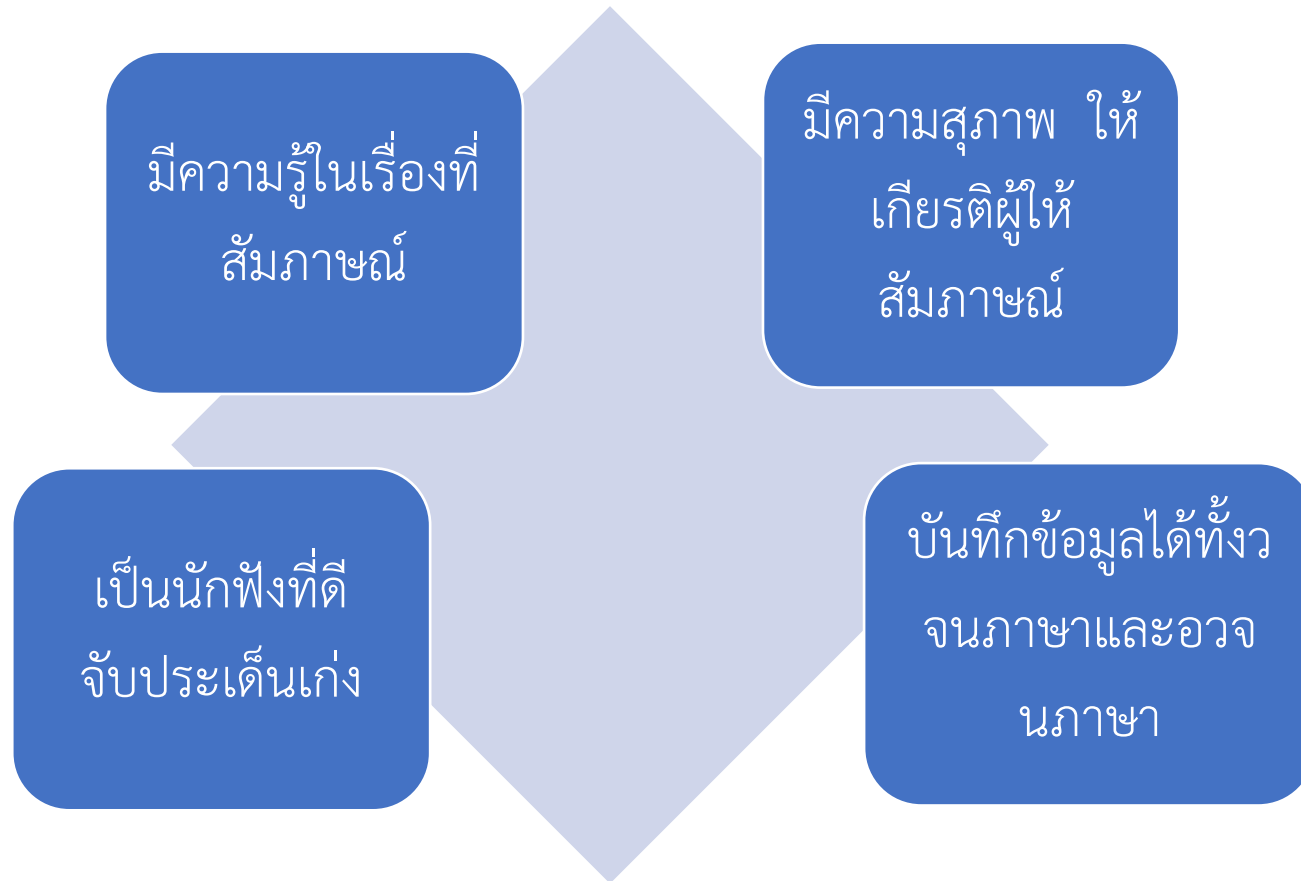
๔

๒

๓

คุณสมบัติที่ดีของผู้สัมภาษณ์

การสนทนากลุ่ม(Focus Group)

ขนาดของกลุ่ม 5-7 คน

ประเด็นพูดคุยเป็นข้อเท็จจริงหรืออิงข้อเท็จจริง ไม่ควรเป็นความเห็น ทักษะคติ

บรรยากาศในกลุ่มให้เป็นธรรมชาติมากที่สุด

พิธีกรมีบทบาทในการกระตุ้นการระดมความคิดเห็น สร้างบรรยากาศ

ระยะเวลาในการสนทนากลุ่มไม่ควรเกิน 2-3 ชม.

การบันทึกเสียง ต้องขออนุญาตสมาชิกกลุ่มก่อนเสมอ

ตัวอย่างคำถามในการสนทนากลุ่ม

- ในชุมชนของเรามีใครรอบครั้วที่ทำเกษตรอินทรีย์
- เหตุผลที่คนอื่นไม่ทำเพราะอะไร
- กลุ่มที่หาพบปัญหา อุปสรรคอะไร
- ปัญหาเท่าที่แก้ไขไปแล้วมีอะไรบ้าง
- อะไรบ้างที่ยังไม่ได้แก้ไข
- ผลดีที่เราได้รับจากการทำเกษตรอินทรีย์มีอะไรบ้าง

(คำถามส่วนหนึ่งของการค้นหาสถานการณ์ของกลุ่มเกษตรอินทรีย์)

จุดอ่อนจุดแข็งของวิธีการเก็บข้อมูล

<u>วิธีการเก็บข้อมูล</u>	<u>จุดแข็ง</u>	<u>จุดอ่อน</u>
*แบบสอบถาม	-รวดเร็ว ได้จำนวนมาก ใช้เวลาน้อย ได้ข้อมูลมาก - กล้าตอบ กำหนดประเด็นเฉพาะได้ ทดสอบเครื่องมือก่อน ราคาต่อหน่วยถูก	-ผู้ตอบต้องอ่านออก สื่อสารทางเดียว คุณภาพข้อมูลต่ำ - อัตราการตอบกลับต่ำ
*การสัมภาษณ์	-เป็นการสื่อสารสองทาง ได้รายละเอียดมาก ปรับคำถามให้เหมาะสมได้ สร้างสัมพันธภาพได้ดี	- ต้องใช้ทักษะ ใช้เวลา ค่าใช้จ่ายมาก ข้อมูลขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์
*การสังเกต	- ได้ข้อมูลเชิงพฤติกรรม น่าเชื่อถือ เห็นบริบทในสถานการณ์จริง รับรู้อารมณ์ ความรู้สึกได้ดี	- กำหนดเวลาไม่ค่อยได้ เสียเวลาและค่าใช้จ่ายสูง ตีความยาก ผู้สังเกตต้องใช้ทักษะสูง

การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า(Triangulation)

1. ด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Method triangulation)

- เป็นการตรวจสอบโดยพิจารณาจากวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน

2. ด้านผู้วิจัย (Investigator triangulation)

- เป็นการตรวจสอบโดยการเปลี่ยนตัวผู้สังเกตหรือสัมภาษณ์หรือเก็บข้อมูลว่าถ้าผู้สังเกตหรือสัมภาษณ์เปลี่ยนไปแล้ว ข้อมูลจะเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่

3. ด้านทฤษฎี (Theory triangulation)

- เป็นการตรวจสอบ โดยการนำแนวคิดหรือทฤษฎีที่แตกต่างกันมาใช้ กล่าวคือ ถ้าผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎี ที่ต่างไปจากเดิมจะทำให้การตีความข้อมูลแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

4. ด้านข้อมูล (Data source triangulation)

- เป็นการตรวจสอบโดยพิจารณาแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคลที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ถ้าข้อมูลต่างเวลาต่างสถานที่ หรือต่างบุคคลผู้ให้ข้อมูล ข้อมูลที่ได้รับจะเหมือนเดิมหรือไม่

การตรวจสอบแบบสามเส้า

นักวิจัยไม่ควรปักใจเชื่อ
ข้อมูลที่ได้รับมาครั้งแรกซึ่ง
เรียกว่า
ข้อมูลแบบ ก.(thesis) ว่า
เป็นความจริง

นักวิจัยต้องพยายามหา ข้อมูลที่
ตรงกันข้ามกับข้อมูลแบบ ก. ซึ่ง
ข้อมูลชนิดนี้เรียกว่า**ข้อมูลแบบ
ข.(anti thesis)** การที่จะได้ข้อมูล
แบบ ข. มาอาจต้องใช้วิธีการที่แตกต่าง
กัน เช่น แตกต่างกันในเรื่อง
แหล่งข้อมูล ผู้ให้ข้อมูล ระยะเวลา
สถานที่ ผู้เก็บรวบรวมข้อมูล กรอบ
แนวคิดทฤษฎี หรือ วิธีการในการเก็บ
รวบรวมข้อมูล เช่น ครั้งแรกเก็บ
รวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ ต่อมา
เก็บด้วยการสังเกตและศึกษาเอกสาร
เป็นต้น

เมื่อได้ข้อมูลแบบ ข. ซึ่งตรงกันข้าม
กับข้อมูลแบบ ก. แล้ว นักวิจัยยัง
ต้องหาข้อมูลที่แตกต่างจากแบบ ก.
และ แบบ ข. ต่อไป โดยเรียกข้อมูล
ข้อมูลชนิดนี้ว่า **ข้อมูลแบบ ค.
(synthesis)** วิธีการหาข้อมูลแบบ
ค. นี้ใช้หลักการเดียวกันกับวิธีการหา
ข้อมูลแบบ ข. โดยถือว่าข้อมูลใดๆ ก็
ตามที่แตกต่างจากข้อมูลแบบ ก.
และข้อมูลแบบ ข. จัดว่าเป็นข้อมูล
แบบ ค. ทั้งสิ้น และ ข้อมูลแบบ ค.
นี้เองที่ช่วยอธิบายถึงเงื่อนไขหรือ
เหตุผลของข้อมูลแบบ ก. และ
ข้อมูลแบบ ข.

การจัดระเบียบข้อมูล

การจัดระเบียบข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

แยกตามลักษณะของข้อมูล

- ข้อมูลรูปธรรมเช่นสภาพแวดล้อม ธรรมชาติวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น
- ข้อมูลนามธรรมเช่นความเชื่อ พฤติกรรม

แยกตามวัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาป่าและป่าชุมชนในทัศนระของชุมชน
- 2) เพื่อศึกษากระบวนการจัดการทรัพยากรป่าของชุมชนบ้านเตยงาม
- 3) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่า
- 4) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มศักยภาพในการดูแลรักษาของชุมชนบ้านเตยงาม

อาจเรียบเรียงเขียนเป็นหัวข้อใหม่

- ศักยภาพของชุมชนในการดูแลรักษาป่า
- ผลลัพธ์ที่เกิดจากการดูแลรักษาป่า

การวิเคราะห์ข้อมูล(Data Analysis)

การวิเคราะห์เชิงพรรณนาความ (descriptive analysis)	การวิเคราะห์เชิงอธิบายความ (explanatory analysis)
<ul style="list-style-type: none"> การวิเคราะห์ที่มีลักษณะการพรรณนาความเป็นส่วนใหญ่มีการอธิบายความเล็กน้อย	<ul style="list-style-type: none"> การแปลความหมายของข้อมูลและหาสัมพันธภาพของข้อมูลในแง่มุมต่างๆตามทฤษฎีที่นำมาใช้
<ul style="list-style-type: none"> การนำเสนอข้อมูลที่เกิดขึ้น ไม่พยายามตีความหมาย	<ul style="list-style-type: none"> เป็นการพยายามที่จะให้ความหมาย(meaning)อาศัยทฤษฎีเป็นเครื่องนำทาง
<ul style="list-style-type: none"> เป็นการนำเสนอข้อเท็จจริง(facts)ของเจ้าของวัฒนธรรม(emic)เช่นงานศึกษาชุมชน วิถีชีวิตของชนกลุ่มน้อย	แนวทางในการอธิบายความแบ่งได้ 3 กลุ่ม ดังนี้
<ul style="list-style-type: none"> คุณค่าอยู่ที่การนำเสนอตามความเป็นจริง	<ol style="list-style-type: none"> 1. ในแง่ความสัมพันธ์เชิงเหตุผล 2. ในแง่ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง หน้าที่ 3. ในแง่ความสัมพันธ์เชิงวิวัฒนาการหรือพัฒนาการ

กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล

ปรากฏการณ์/ข้อมูล(phenomenal data)

จัดระเบียบ/แยกประเภท(data organization classification)

ทำการพรรณนาวิเคราะห์(descriptive analysis)

ทำการวิเคราะห์เชิงอธิบายความ(explanatory analysis)ถ้ามี

หลักในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์แบบ
เปรียบเทียบ

การวิเคราะห์การ
เปลี่ยนแปลง

การวิเคราะห์สาเหตุและ
ผลลัพธ์

ทักษะการวิเคราะห์

ข้อเสนอแนะในการวิเคราะห์ข้อมูล

อย่าปล่อย
ข้อมูลทิ้งไว้
เฉยๆควรทำ
การวิเคราะห์
อย่างคร่าว ๆ
ไว้ก่อน

สร้างเค้าโครง
ของเนื้อหาไว้
ก่อนโดยการ
สร้างแก่น
(Theme) และ
หัวข้อเรื่อง
(Categories)

จัดแยกข้อมูลที่
ประมวลเป็น
หมวดหมู่+ ทำ
แฟ้มข้อมูล(หรือ
แยกfile เก็บใน
เครื่อง
คอมพิวเตอร์)

การทำงานอย่า
ทำเรื่อย ๆ แบบ
เครื่องจักร ต้อง
หยุดและชุกคิด
เป็นบางครั้ง
และสะท้อน
ข้อคิดว่า
วิเคราะห์ไปทาง
ไหน อย่างไร

ทุกครั้ง
ที่ตัดสินใจว่าจะ
วิเคราะห์
อย่างไร ให้จด
บันทึกไว้ใน
ข้อมูลหมวด
“วิธีการ”

จงสนุกกับการ
วิเคราะห์
เพราะเป็นการ
สร้างสรรค์
สติปัญญา

อ่านงานวิจัย
ของคนอื่น เพื่อ
เห็นตัวอย่าง
หรือได้ความคิด
รูปแบบ
เปรียบเทียบ
คล้ายคลึง
ตรงกันข้าม
อุปมาอุปมัย

อ่านวรรณกรรม
ทางวิชาการ
วิจัย และคิดว่า
จะนำไป
ปรับปรุงของ
เราได้อย่างไร
มิใช่อ่านเพื่อ
รองรับว่าเราทำ
ถูกแล้ว

- ที่มา:ดร.วรรณดี สุทธิรักษากร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สรุป

- การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยเชิงคุณภาพ เกิดขึ้นทุกขั้นตอนของการวิจัย
- การวิเคราะห์ข้อมูลไม่ได้แยกจากการเก็บข้อมูล เมื่อเริ่มเก็บข้อมูล นักวิจัยต้องบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น เพราะในการบันทึกข้อมูล นักวิจัยต้องแยกข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่เพื่อสะดวกในการวิเคราะห์
- นักวิจัยเชิงคุณภาพอาจไม่ใช่ทฤษฎีอย่างเคร่งครัดเมื่อเทียบกับนักวิจัยเชิงปริมาณ เพราะนักวิจัยเชิงคุณภาพใช้ทฤษฎีในฐานะเครื่องมือนำทาง เพื่อกำหนดแนวทางการทำวิจัย การเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
- ถ้าข้อมูลเชิงประจักษ์ขัดแย้งไม่สอดคล้องกับทฤษฎี พร้อมทั้งจะเปลี่ยนหรือปรับปรุงแนวคิดให้เหมาะสม เพื่อให้มีอำนาจการอธิบายที่มากขึ้น

กำหนด
ประเด็น/
พื้นที่/
กลุ่มเป้าหมาย

ศึกษาแนวคิด
ทบทวนและ
เอกสารที่
เกี่ยวข้อง

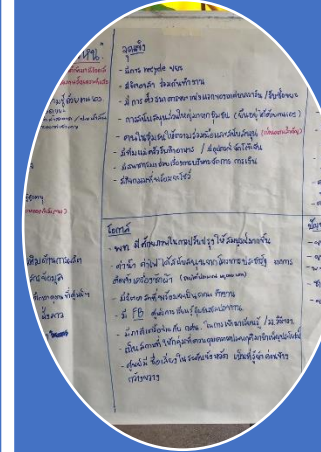
ลงพื้นที่พบ
กลุ่มเป้าหมาย
เพื่อแนะนำตัว

เข้าร่วมสังเกต
กิจกรรม

สัมภาษณ์เพื่อ
เก็บข้อมูล

วิเคราะห์
ข้อมูล

เขียนรายงาน

ขั้นตอนการทำงานวิจัยเชิงคุณภาพ

ตัวอย่าง

การจัดการป่าด้วยวิถีชุมชน :กรณีศึกษาบ้านเตยงาม ตำบลน้ำสวย อำเภอ
เขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี

การออกแบบเครื่องมือ...เพื่อการเก็บข้อมูล

เราจะเก็บข้อมูลอะไร
ดูที่ วัตถุประสงค์

เช่น

1. เพื่อศึกษาป่าและป่าชุมชนในทัศนะของชุมชน
2. เพื่อศึกษากระบวนการจัดการทรัพยากรป่าของชุมชนบ้านเตยงาม
3. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่า
4. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

- แนวประเด็นสัมภาษณ์เจาะลึก(Indept interview)
- แนวประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus group)
- แบบสำรวจข้อมูล
- แบบบันทึกข้อมูลของผู้ให้ข้อมูล
- จากเอกสารข้อมูลมือสอง บันทึกการประชุม รายงานโครงการ กิจกรรมต่างๆ

การออกแบบคำถาม

- การตั้งประเด็นคำถามก็เพื่อจะหาคำตอบที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- ประเด็นคำถามมาจาก
  1. ความอยากรู้
  2. วิเคราะห์ผู้เกี่ยวข้อง เนื้อหา กระบวนการ ผลกระทบ
  3. การอ่านหนังสือต่างๆ
  4. แนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ตัวอย่างแนวประเด็นสัมภาษณ์เจาะลึก

1 ข้อมูลทรัพยากรป่าดงใหญ่และการเปลี่ยนแปลง

- สภาพทรัพยากรป่าดงใหญ่ในอดีต (สภาพอากาศ ลักษณะดิน ชนิดพันธุ์พืช ลักษณะความหลากหลายของพืชพันธุ์และสัตว์ป่า การใช้ประโยชน์จากป่า วิธีการดำรงชีพของชุมชน)
- สภาพทรัพยากรป่าดงใหญ่ ยุคถูกทำลาย (ลักษณะความหลากหลายของพันธุ์และสัตว์ป่าที่หายไป สภาพดิน สภาพแหล่งน้ำ การใช้ประโยชน์จากป่า)
- สภาพทรัพยากรป่าดงใหญ่ในปัจจุบัน (สภาพป่า ความหลากหลายของพันธุ์ไม้และสัตว์ป่า ลักษณะและสภาพของดิน สภาพแหล่งน้ำ)
- สาเหตุแห่งการเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ (ปัจจัยที่เป็นสาเหตุให้ป่าดงใหญ่ถูกทำลาย)

การเรียบเรียงข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้ มาแบ่งเป็น
ส่วนๆตามแบบสัมภาษณ์

นำข้อมูลมาจัดลงในตาราง
ที่เราออกแบบไว้ตาม
หัวข้อในแบบสัมภาษณ์

งานวิจัยเชิงคุณภาพในงานพัฒนา

โครงการวิจัยรูปแบบการพัฒนาตลาดกกยาง อย่างมีส่วนร่วม

“ตลาดกกยาง” เมืองอุบลฯ ความขัดแย้งที่ยังมีทางออก

Posted by อานานน , ผู้อ่าน : 2630 , วันพุธ ที่ 3 ตุลาคม 2550 22:36:51 น.

“ตลาดกกยาง” เมืองอุบลฯ ความขัดแย้งที่ยังมีทางออก

Posted by อานานน , ผู้อ่าน : 2630 , วันพุธ ที่ 3 ตุลาคม 2550 22:36:51 น.

การกำหนดประเด็นการวิจัย พื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย

ประเด็นวิจัย

- ความขัดแย้ง

พื้นที่วิจัย

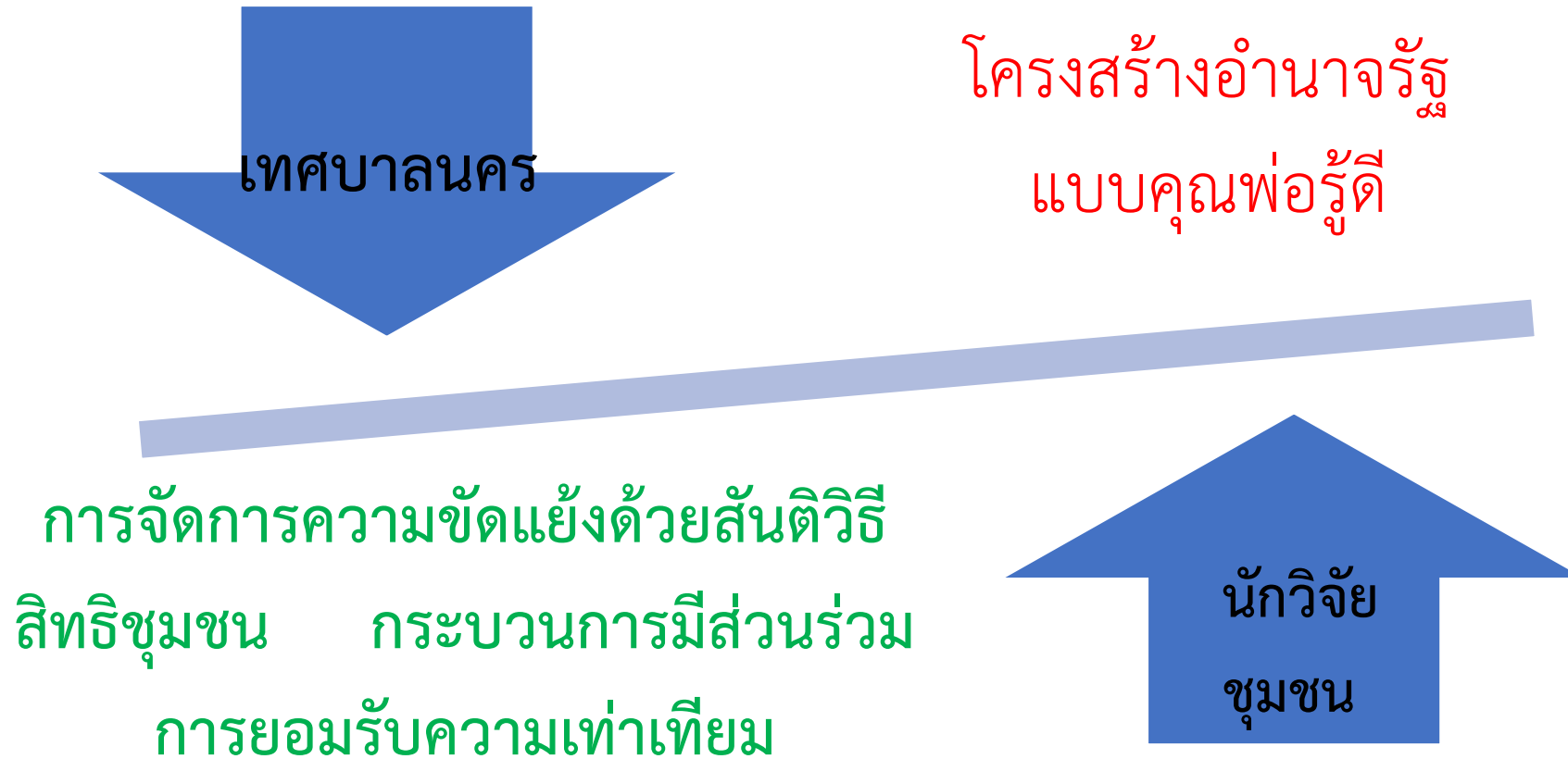
- ตลาดกกยาง

กลุ่มเป้าหมาย

- *หลัก* : ผู้ค้าในตลาด
และเทศบาลนครอุบล
- *รอง* : ผู้มาใช้บริการ
ตลาด ชุมชนรอบๆ
ตลาด

แนวคิด/ทฤษฎีนำทาง VS ปรัชญาการณืแนวต้าน

แนะนำตัวกับ
กลุ่มเป้าหมาย

ลงเก็บข้อมูล
เบื้องต้นด้วยการ
สัมภาษณ์-
สนทนากลุ่ม

ศึกษาแนวคิด
ทบทวนและปรับ
แนวคิด วิธีการ
ทำงาน

ร่วมกันออกแบบ
เครื่องมือในการ
เก็บข้อมูล
*ประวัติความ
เป็นมาของตลาด
*ความคิดเห็น
ของผู้มาใช้ตลาด

เสริมความรู้และ
หาแนวร่วม

จัดเวทีหาทาง
ออก

รวบรวม เรียบ
เรียง วิเคราะห์
เขียนรายงาน

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยของนักวิจัยคนนอก

วิเคราะห์ข้อมูล การเขียนรายงาน การเผยแพร่

งานวิจัยเรื่องการพัฒนาตลาดกกยาง มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาตลาดแห่งนี้ ร่วมกันระหว่างผู้ค้าในตลาดกกยาง ชุมชนโดยรอบตลาด ผู้ซื้อสินค้า เทศบาลนครอุบลราชธานี ตลอดจนหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง การดำเนินงานวิจัยที่ผ่านมาได้มีการประสานงานกับเทศบาล นครอุบลราชธานี ผู้ค้าในตลาดกกยาง และฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดเวทีสาธารณะในการระดม ความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตลาดกกยางร่วมกัน ปรากฏว่าการจัดเวทีที่ผ่านมา มีเพียงผู้ค้าและผู้พักใน ชุมชนตลาดกกยางเข้าร่วม เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะทางเทศบาลนครอุบลค่อนข้างมีจุดยืนที่ชัดเจนว่าคือ ดำเนินการเรื่องการย้ายตลาดกกยางให้สำเร็จ ขณะที่ผู้ทำการค้าในตลาดกกยาง ยืนยันว่าจะไม่ย้ายออก จากพื้นที่ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนำไปสู่การยกเลิกจุดผ่อนผันในการจำหน่ายสินค้าในที่สาธารณะ บริเวณถนนศรีณรงค์(ตลาดกกยาง) จากการยกเลิกจุดผ่อนผันดังกล่าว ทำให้ผู้ค้าในตลาดกกยาง ยื่นฟ้องศาลปกครองว่าทางเทศบาลซึ่งเป็นหน่วยงานทางการปกครองกระทำการ โดยไม่ชอบด้วย กฎหมาย ขณะนี้คดียังอยู่ในการพิจารณาของศาล

วิเคราะห์ข้อมูล การเขียนรายงาน การเผยแพร่

การทำวิจัยเรื่องการพัฒนาตลาดกกขางจึงยังไม่บรรลุจุดประสงค์ของงานวิจัยที่ตั้งไว้ เนื่องจาก ปัญหาความขัดแย้งระหว่างเทศบาลนครอุบลราชธานีกับผู้ค้าในตลาดกกขางยังไม่ยุติ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้เห็นพัฒนาการของกลุ่มผู้ค้าในตลาดกกขางที่มีการรวมกลุ่มกัน เพื่อต่อสู้เรียกร้องสิทธิการ ทำกิน มีการเรียนรู้เกี่ยวกับสิทธิชุมชน และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จนในที่สุดนำไปสู่การสร้างระบบ สวัสดิการภายในของตนคือการตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นในตลาด เพื่อแก้ไขปัญหาความขาดแคลนเงินทุน ที่เกิดขึ้นกับผู้ค้าในตลาดกกขาง สิ่งเหล่านี้สะท้อนถึงความเข้มแข็งของกลุ่มผ่านกระบวนการทำงาน ร่วมกัน การจัดเวทีเพื่อพัฒนาตลาดครั้งสุดท้ายเป็นการจัดเวทีระดมความคิดเห็นซึ่งทางประธานสภา เทศบาลและสมาชิกสภาเทศบาลนครอุบลราชธานีให้ความร่วมมือด้วยดี จึงคาดหวังว่าการพัฒนา ตลาดกกขางอย่างมีส่วนร่วมน่าจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต

การสร้างคำถามอย่างมีส่วนร่วม

ถามเรื่องอะไร	ใช้คำถามอะไร	ใช้วิธีใดเก็บข้อมูล	ถามใคร	ใครเป็นคนเก็บ
<ul style="list-style-type: none"> ประวัติศาสตร์ ความ เป็นมาของชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> -ปีที่ก่อตั้ง -ตระกูลแรกที่มาอยู่ คือใคร -ระยะแรกมีกี่ ครอบครัว -อพยพมาจากไหน -สาเหตุที่มาเพราะ อะไร 	<ul style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> หลวงพ่อ พ่อใหญ่มา พ่อใหญ่สี 	<ul style="list-style-type: none"> ทีมพีการิน ทีมพีทำนอง ทีมพีทองใบ
<ul style="list-style-type: none"> วัฒนธรรม/ความเชื่อ 	<ul style="list-style-type: none"> -ในแต่ละเดือนมีบุญ อะไรบ้าง -มีตำนาน ความเชื่อ อะไร 	<ul style="list-style-type: none"> สนทนากลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> ผู้เฒ่าผู้แก่ หลวงพ่อ พ่อใหญ่มา พ่อใหญ่สี 	<ul style="list-style-type: none"> พีการิน

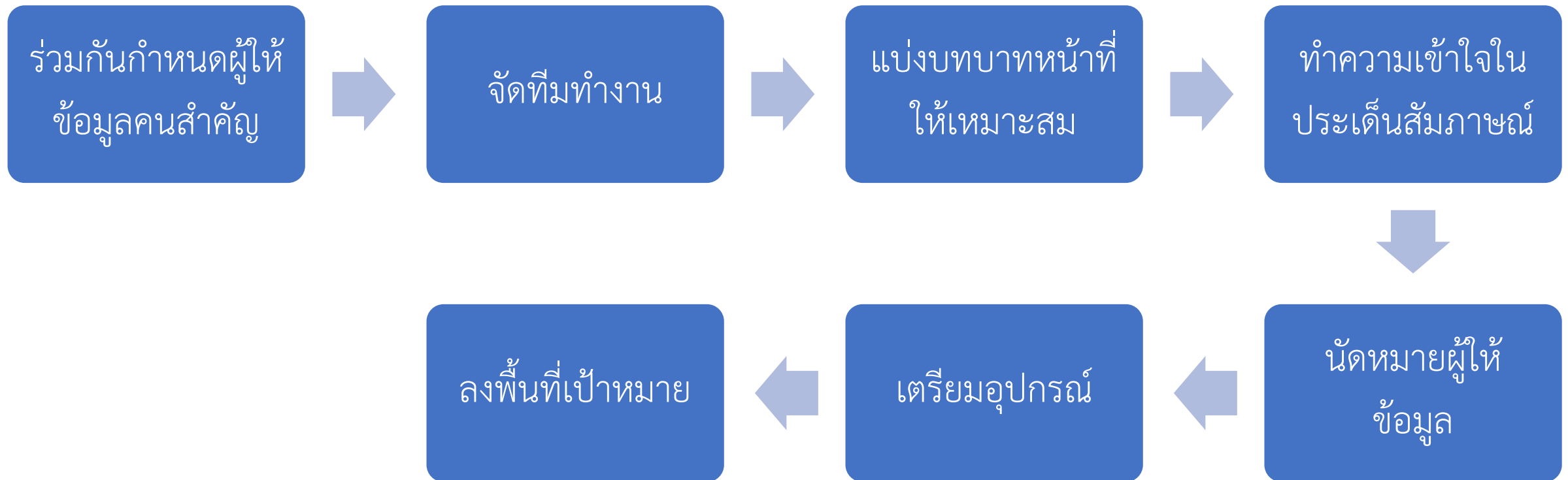

การตั้งประเด็น
คำถามแบบมี
ส่วนร่วม

การเตรียมการ...ก่อนลงเก็บข้อมูล

ตัวอย่างโจทย์วิจัยเชิงคุณภาพ

โจทย์เชิงนโยบาย

- การวิจัยขั้นแนวหน้าที่สร้างองค์ความรู้ใหม่ด้าน วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศิลปกรรม ศาสตร์ และเทคโนโลยีขั้นแนวหน้า
- การยกระดับการผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านการ วิจัยและพัฒนา
- การวิจัยเพื่อจัดตั้งสถาบัน/ศูนย์วิจัยกับเครือข่าย ระดับนานาชาติ และการเป็นศูนย์กลางกำลังคน ระดับสูงของอาเซียน

โจทย์เชิงประเด็น

- บทบาทขององค์การเอกชนสาธารณะประโยชน์ด้าน พัฒนาเด็กและเยาวชน
- การจัดการโครงการธรรมรักษ์นิเวศน์ในการดูแล ผู้ป่วยโรคเอดส์ระยะสุดท้าย
- พฤติกรรมการให้อาหารบุตรของมารดามุสลิม
- การจัดการป่าด้วยวิถีชุมชน :กรณีศึกษาบ้านเตยงาม ตำบลน้ำ สวย อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี

ขอบคุณค่ะ

